

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Τέταρτος

Συνδρομή ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους, καὶ εἶνε ἰτησία.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὀδὸς Σταδίου, 6.

31 Ἰουλίου 1877

ΔΗΜΩΔΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Συνέχεια (ὁδὸ ἀρ. 465)

Γ'

Τὸ πρῶτον δίδαγμα τῆς Ψυχολογίας εἶναι ὅτι ἡ ἐν ἡμῖν αἰσθανομένη καὶ νοοῦσα καὶ συλλογιζομένη καὶ ἐνεργοῦσα ἀρχή, ὅπως δῆποτε ὀνομάσωμεν αὐτήν, εἶτε ψυχὴν εἶτε πνεῦμα εἶτε ἄλλως πως, εἶναι οὐσιωδῶς μία καὶ ἀδιαιρέτος, ἔχει, δηλαδή, ὡς πρῶτον προσὸν τὴν ἐνότητα. Τοῦτο φαίνεται τῶσον ἀπλοῦν καὶ εὐληπτον, ὥστε εὐλόγως ὑποθέτομεν ὅτι οὐδεὶς θέλει τὸ ἀρνηθῆ. Καὶ ὅμως πολλοὶ τὸ ἀρνοῦνται. Καὶ ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν παραδεχομένων τὴν ὑπαρξίν τοῦ προσόντος, τούτου ὀλίγοι ἀναγνωρίζουσι τὴν μεγίστην αὐτοῦ σπουδαιότητα.

Ἐν τῇ περὶ ἡμᾶς φύσει οὐδὲν ὑπάρχει οὐσιωδῶς ἓν καὶ ἀδιαιρέτον. Ἡ ὕλη ἔχει ἔκτασιν, καὶ ἄμα ὑπάρχει ἔκτασις, δὲν ὑπάρχει ἐνότης, διότι ἡ ἔκτασις διαιρεῖται καὶ ὑποδιαιρεῖται ἐπ' ἀπειρον, καὶ ἐὰν τυχὸν ἠθέλομεν φθάσει εἰς τι ἀδιαιρέτον, δὲν θὰ ἦτο πλέον ὕλη. Ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἡ ἔκτασις οὐδέποτε εἶναι συνεχῆς, καὶ μεταξὺ τῶν ἐλαχίστων αὐτῆς μορίων ὑπάρχει τόπος κενός, ὥστε καὶ εἰς τὸ μικρότατον σῶμα, τὸ ὁποῖον δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν, τὰ μόρια ἐξ ὧν συνίσταται ἀπέχουσιν ἀλλήλων καὶ συναποτελοῦσιν ὡς μικρὸν στερέωμα, τὸ ὁποῖον ἠθελε φανῆ εἰς ὄντα ἔτι μικρότερα ὡς φαίνεται εἰς ἡμᾶς τὸ στερέωμα τῶν οὐρανίων σωματίων. Ἡ μόνη ἐνότης ἣτις ὑπάρχει ἐν τῇ ὕλῃ εἶναι ἡ δύναμις ἣτις ἔλκει πρὸς ἄλληλα καὶ συνέχει τὰ μόρια αὐτῆς καὶ οὕτω παράγει τὰ διάφορα σχήματα τῆς ἀνοργάνου φύσεως. — Ἡ ἐνὸργανος ἔχει ἀνωτέραν ἐνότητα. Πᾶς ὀργανισμὸς εἶναι σύμπνοια ποικίλων ἐνεργειῶν πρὸς μῶρφωσιν, συντήρησιν, αὐξησιν καὶ πολλαπλασίασιν ἐνὸς σώματος διὰ τῆς ἀφομοιώσεως τῶν περὶ αὐτὸ στοιχείων, ὅθεν ἐν ἐκάστῳ ὀργανισμῷ ὑπάρχει ἀντιστοιχία μεταξὺ τῶν μερῶν αὐτοῦ, ἀμοιβαία ἐνέργεια καὶ ἀντενέργεια, ὥστε δυνατόν εἶπεν ὅτι ἐκαστον ἐξ αὐτῶν εἶναι πρὸς τὰ ἄλλα καὶ μέσον καὶ σκοπός. Καὶ καθὸ μὲν μέσον, λέγεται ὀργανον, καὶ ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ *λειτουργία*· καθὸ δὲ σκοπός ὑποτάσσεται εἰς τὸν κοινὸν σκοπὸν τοῦ ὀργανισμοῦ. Μόνον λοιπὸν ἐν τῷ σκοπῷ τούτῳ ὑφίσταται ἡ τῶν ἐνοργάνων ἐνότης.

Ἡ ἐνότης τοῦ σκοποῦ καὶ ἡ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον σύμπνοια ποικίλων μέσων, οὗτος εἶναι ὁ κύριος χαρακτήρ παντὸς ὀργανισμοῦ, καὶ αὕτη εἶναι ἡ μόνη ἐνότης αὐτοῦ, ἐνότης ἰδέας καὶ σχεδίου εἰς τὴν ὑποβάλλονται τὰ μόρια τῆς ὕλης, καὶ οὐχὶ πραγματικῆ ἐνότης. — Ἄμα ὑπάρχει ὀργανισμὸς, ὑπάρχει ζωὴ, καὶ ἡ πρώτη ζωὴ ἀνατέλλει διὰ τῶν φυτῶν. Ἀλλὰ ποῦ καὶ πότε καὶ πῶς, ἄγνωστον. Ἡ ἐπιστήμη εἰσέτι δὲν ἀνεκάλυψεν οὔτε τὰ ὅρια τὰ διαχωρίζοντα τὴν νεκρὰν φύσιν ἀπὸ τῆς ζώσης, οὔτε τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς. Καθ' ἐκάστην ἀνακαλύπτονται ἴχνη ζωῆς ὅπου ἡ φύσις ἐφαίνετο ὅλως νεκρά, ὥστε ἡ ἐπικράτεια τῆς ζωῆς ἐκτείνεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς τὰ θάθη τῆς ὕλης, ἀλλὰ ποῦ καὶ πότε ἄρχεται δὲν ἠξεύρομεν. Ἐτι ἐλιγώτερον ἠξεύρομεν πῶς ἄρχεται. Εἰκασίαι καὶ ὑποθέσεις ἔγιναν καὶ γίνονται καθ' ἐκάστην, ἀλλ' οὐδεμία προσέκυψε μέχρι τοῦδε ἀποδεδειγμένη θεωρία περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ζωῆς. — Ὑπεράνω τῆς πρώτης ταύτης καὶ φυτικῆς λεγομένης ζωῆς, ἣτις, ὡς εἶπομεν, ἄλλην ἐνότητα δὲν ἔχει παρὰ τὴν ἐνότητα τοῦ ὀργανισμοῦ, ὑπάρχει ἄλλη ζωὴ, ἣτις παρὰ τὴν ἐνότητα τοῦ ὀργανισμοῦ ἐμφαίνει καὶ ἄλλην ἐνότητα ἀποκαλυπτομένην διὰ τῆς αἰσθήσεως. Ἐντὸς τοῦ ὀργανισμοῦ ὑπάρχει τι τὸ ὁποῖον παθαίνεται εὐαρέστως ἢ δυσαρέστως ἐκ τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἐντυπώσεων τῶν ἐκτὸς, αἰσθάνεται καὶ συναισθάνεται, καὶ συνάμα νέα ὄργανα ἀναφαίνονται ἐν τῷ ὀργανισμῷ προωρισμένα εἰς ἐκδοχὴν τῶν ἐντυπώσεων τούτων καὶ μετάδοσιν αὐτῶν εἰς τι κέντρον. Οὕτως αἱ ἐντυπώσεις γίνονται αἰσθήσεις, καὶ τὰ ὄργανα δι' ὧν γίνονται λέγονται αἰσθητήρια. Καὶ οὐ μόνον ὑπάρχει αἰσθησις, ἀλλὰ καὶ τις κίνησις, ἣτις γίνεται ἔνδοθεν καὶ δι' ἧς τὸ νέον τοῦτο ὄν ἀποσπᾶται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῆς φερούσης αὐτὸ ὕλης, καὶ ποικίλας ἀναλαμβάνει ἐργασίας εἶτε προσεγγίζον εἰς τὰ περὶ αὐτὸ στοιχεῖα εἶτε φεύγον ἀπ' αὐτῶν, καθὼς ἀπαιτοῦσιν αἱ ἀνάγκαι τῆς ζωῆς του, καὶ τότε ἔχομεν ζῶον ἐν ἔμφυχον, τότε ἀναφαίνεται κατὰ πρῶτον μία πραγματικῆ ἐνότης, ἐνιατίον τι ἐνυπάρχον ἐν τῷ ὀργανι-

1. Τὸ ἔμφυχον δὲ τοῦ ἀψύχου δυοῖν μάλιστα διαφέρειν δοκεῖ, κινήσει τε καὶ τῷ αἰσθάνεσθαι. Ἀριστοτέλ. Περὶ Ψυχῆς § 2, ἐκδ. Βακίερου.

σμη, συνδεόμενον μετ' αὐτοῦ, ἔχον ἀνάγκην αὐτοῦ, ἀλλὰ διακρινόμενον αὐτοῦ καὶ διευθύνον αὐτὸν κατὰ τὰς αἰσθήσεις καὶ ἀνάγκας του. Ἀγνοοῦμεν τί εἶναι τὸ νέον τοῦτο στοιχεῖον, ἀλλὰ βεβαίως εἶναι τι ἕτερον τοῦ ὀργανισμοῦ, εἰ καὶ ἐν αὐτῷ ἐδρεύει καὶ δι' αὐτοῦ ζῆ' εἶναι ἕτερον, διότι κυριεῖται τοῦ ὀργανισμοῦ, ἔχει ἰδίαν ἐνότητητα, δι' ἧς ὑπάρχει καὶ αἰσθάνεται καὶ συναίσθάνεται καὶ ἐνεργεῖ, ἐν ᾧ ὁ ὀργανισμὸς τοιαύτην ἐνότητα δὲν ἔχει, καθ' ὅσον πᾶς ὀργανισμὸς εἶναι ἔκτασις διατετυπωμένη οὕτως ἢ ἄλλως πρὸς τινα σκοπὸν, ἀλλὰ πάντοτε ἔκτασις, καὶ μεταξὺ ἐκτάσεως καὶ ἐνότητος ὑπάρχει ἀντίφασις. Ἀγνοοῦμεν τί εἶναι τὸ νέον τοῦτο στοιχεῖον, ἀλλ' ἠξυρόμεν ὅτι εἶναι στοιχεῖον νέον ἐν τῷ ὀργανισμῷ καὶ ἕτερον αὐτοῦ, καὶ ἐὰν ὀνομάσωμεν αὐτὸ ψυχήν, καὶ τὸ φέρον αὐτὸ, ζῶον ἔμψυχον, συμμορφούμεθα καὶ πρὸς τὰς νέας διαλέκτους, ἐν αἷς ἡ λέξις ζῶον=animal ἔρχεται ἐκ τῆς anima=ψυχή.—Ἐχομεν λοιπὸν μέχρι τοῦδε νεκρὰν φύσιν, ζῶσαν φύσιν ἐν τοῖς φυτοῖς, καὶ ζῶν ἔμψυχον ἐν τοῖς ζῴοις, καὶ τὴν ἐνότητα τὴν ὁποῖαν μελετῶμεν εὔρομεν μόνον ἐν τῇ ἐμψύχῳ ζῴῃ' ἐν τῇ ψυχῇ δυνάμεθα ἄρα νὰ τὴν ὀνομάσωμεν ψυχικὴν ἐνότητα.—Τὰ φαινόμενα τῆς ἐμψύχου ζωῆς βλέπομεν ἐν τοῖς ἄλλοις ζῴοις ἐξῶθεν καὶ τὰ ἐξᾠκριβοῦμεν διὰ τῆς ἐξωτερικῆς παρατηρήσεως καὶ τοῦ ἀναλογικοῦ συλλογισμοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ζῶα ἐκφράζουσι δι' ὧν ἔχουσι μέσων τὰ ἐν τῇ ἰδίᾳ συνειδήσει καὶ ἐπιβεβαιούσι τὰς παρατηρήσεις καὶ τοὺς συλλογισμοὺς ἡμῶν. Ἄς προσθέσωμεν δὲ ὅτι καὶ ἐνταῦθα τὰ μεθόρια τῆς ἀψύχου καὶ ἐμψύχου ζωῆς δὲν εἶναι εὐδιάγνωστα, ὅτι ἀγνοοῦμεν ποῦ καὶ πότε καὶ πῶς ἡ ἔμψυχος ζωὴ ἀναφαίνεται, καὶ ὅτι μεταξὺ φυτοῦ καὶ ζῴου ὑπάρχουσι διάμεσα ὄντα καλούμενα ζωόφυτα' ἀλλὰ διότι δὲν γνωρίζομεν τίνι τρόπῳ ὑπὲρ τὴν νεκρὰν φύσιν ὑπάρχει ἡ ζῶσα, καὶ ὑπὲρ τὴν ζῶσαν ἡ ἔμψυχος, δὲν διακαιοῦμεθα νὰ ἐξαλείψωμεν τὰς μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰς, νὰ συνταυτίσωμεν αὐθαιρέτως τὰ πάντα, νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι μία καὶ ἡ αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῶν ὀρυκτῶν, τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζῴων, ν' ἀναγάγωμεν τὰ ἀνώτερα εἰς τὰ κατώτερα, τὴν ψυχήν εἰς τὸν ὀργανισμὸν, τοῦτον εἰς τὰ ἀνόργανα, καὶ νὰ πιστεύσωμεν ὅτι μία μόνη ὕλη ὑπάρχει καὶ ἐν αὐτῇ μία μόνη δύναμις, ἐξ ἧς καὶ δι' ἧς τὰ πάντα.

Περὶ ψυχῆς ζῴων ὑπάρχουσι πολλαὶ καὶ ποικίλαι θεωρίαι, πᾶσαι ἀτελεῖς ἐξ ἀνάγκης, δυνάμεναι ὅμως νὰ τελειοποιηθῶσιν, ἐὰν, ἀφ' ἐνός μὲν, ἐξᾠκριβώσωμεν τὰς περὶ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς ἰδέας, ἀφ' ἑτέρου δὲ, παρατηρήσωμεν ἀκριβέστερον τὰ φαινόμενα τῆς ψυχικῆς ζωῆς τῶν

ζῴων, καὶ δι' ὀρθῶν συλλογισμῶν εἰσδύσωμεν εἰς τὰ ἐντὸς αὐτῶν. Εἶναι δὲ ἀξιοσημείωτον ὅτι οἱ ἐπιμένοντες νὰ μελετῶσι καὶ τὴν ἡμετέραν ψυχήν ἐξῶθεν, δηλ. διὰ τῶν φαινομένων τοῦ ὀργανισμοῦ, δὲν προχωροῦσι περισσότερον ἢ κατὰ τὴν μελέτην τῆς ψυχῆς τῶν ζῴων, καὶ οὐδὲν παράδοξον ἐὰν τούτου ἕνεκα καταντῶσι νὰ ταυτίζωσι τὸν ἄνθρωπον μετὰ τῶν ἄλλων ζῴων, ἀποδίδοντες αὐτῷ μόνον ἀνώτερον βαθμὸν ἀναπτύξεως. Ἡ σειρά τῶν μελετῶν τούτων θέλει ἀποδείξει ποῦ κεῖται ἡ ῥιζικὴ διαφορὰ μεταξὺ ζῴου καὶ ἀνθρώπου, καὶ θέλομεν ἶδει ὅτι ἡ πρόπει νὰ παραιτηθῶμεν πάσης λογικῆς, ἢ νὰ συμπεράνωμεν ὅτι εἶναι διαφορὰ φύσεως καὶ οὐχὶ βαθμοῦ.

Τὴν ἐν ἡμῖν ἐνότητα δὲν ὑποθέτομεν, δὲν ἐξαγάγομεν ἐκ τινος συλλογισμοῦ, ἀλλ' ἔχομεν ἐναργῆ ἰδέαν αὐτῆς διὰ τῆς συνειδήσεως, καὶ ἐὰν δὲν εἶχομεν ἐν ἡμῖν τὴν ἰδέαν ταύτην, οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ τὴν πορισθῶμεν, διότι, ὡς εἶδομεν, οὔτε ἐν τῇ νεκρᾷ οὔτε ἐν τῇ ζῴῳ φύσει ἐνότης ὑπάρχει, καὶ θεσβαιοῦμεν ὅτι ὑπάρχει ἐν τοῖς ἐμψύχοις, διότι ἔχομεν ἡδὴ τὴν ἰδέαν αὐτῆς ἐν ἡμῖν. Κατὰ τὴν ἐν ἡμῖν ἐνότητα νοοῦμεν ἐπίσης πάσας τὰς ἄλλας, αἵτινες εἶναι οἷον ἐκτυπώματα τοῦ ἐν ἡμῖν πρωτοτύπου' τὴν ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ ἐνότητα, τὴν τοῦ εἶδους καὶ τοῦ γένους, τὴν τοῦ σχήματος, τὴν τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ αἰτίου, τὴν τῶν ἠθικῶν λεγομένων προσώπων κλ. Πᾶσαι εἶναι εἰκόνας καὶ ὁμοιώματα αὐτῆς, ἧτις διαμένει μόνη ἀληθῆς καὶ πρωτότυπος, πρῶτον καὶ θεμελιώδες προσὸν τῆς ψυχῆς.

Καὶ οὐ μόνον δι' ἀμέσου ἐνοράσεως, δυνάμει τῆς ἐν ἡμῖν συνειδήσεως, γνωρίζομεν τὴν ἐνότητα ταύτην, ἀλλὰ προσέτι πᾶσαι αἱ τῆς ψυχῆς ἐργασίαι καὶ πᾶσαι αἱ ἐπ' αὐτῆς ἐνέργειαι ὑποθέτουσιν αὐτήν.—Πολλὰ καὶ ποικίλαι αἰσθήσεις συνεννοῦνται ἐν ἐνὶ κέντρῳ, συνδιαμένουσι, συνδυάζονται κατὰ τοὺς νόμους τῆς συζεύξεως, ἀνανεοῦνται διὰ τῆς μνήμης καὶ ἀναμνήσεως, καὶ δυνάμεθα νὰ παραβῶμεν αὐτὰς πρὸς ἀλλήλας, νὰ τὰς ἀναλύσωμεν, νὰ κρίνωμεν μεταξὺ αὐτῶν, καὶ ἐκ τῆς κρίσεως ταύτης πολλὰς νὰ ἐξαγάγωμεν συνεπείας' οὐδεμία δὲ τῶν ἐργασιῶν τούτων θὰ ἦτο δυνατὴ, ἐὰν τὰ πολλὰ δὲν ἐγίνοντο ἐν. Καὶ ἐὰν τὴν αἰσθησὶν ἔχομεν πάντοτε οὐχὶ ἐν τῷ κέντρῳ ἀλλ' ἐν τῷ σημείῳ τοῦ σώματος ὅπου ἐγινεν ἡ ἐντύπωσις, ἡ ψυχολογία καὶ ἡ φυσιολογία, σύμφωνοι κατὰ τοῦτο, ἀποδεικνύουσιν ὅτι πᾶσα ἐντύπωσις πρέπει νὰ μεταδοθῆ πρῶτον εἰς τὸ κέντρον, ἵνα γίνῃ αἰσθησις, ἧτις ἐντοπίζεται ἀκολούθως ἐν τῷ σημείῳ ἔνθα ἐγινεν ἡ ἐντύπωσις.—Ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἡ ἐντύπωσις οὐδέποτε εἶναι μία καὶ ἀδιαίρετος. Ἡ φυσιολογία ἐπίσης ἀπέδειξεν ἐσχάτως ὅτι τὴν ἐντύπωσιν μιᾶς ὁράσεως συναποτελοῦσι

1. "022. Psychologie comparée. L'homme et l'animal, par M. Joly.

250 χιλιάδες μικρῶν ἐντυπώσεων, καὶ ἀναριθμητοὶ εἶναι αἱ συναποτελοῦσαι ἓνα μόνον ἤχον. Καὶ ὁ ἐγκέφαλος, εἰς τὴν μεταδίδονται αἱ ἐντυπώσεις, ἔχει πολλὰ ἑκατομμύρια κυψελῶν καὶ ἑκατομμύρια ἑκατομμυρίων ἰνῶν αἰτίνες συνδέουσι αὐτάς καὶ συγκατοῦσι. Ποῦ ἐν τούτοις ἡ ἐνότης; Ἐφ' ὅσον ἡ ὕλη ἐνεργεῖ ἐπὶ τῆς ὕλης, πολλότης ἐνεργεῖ ἐπὶ πολλότητος, καὶ ὅσῳ ἐμβαθύνομεν εἰς τὴν μελέτην αὐτῆς, κατὰ ποσοῦτον ἡ ἐνότης ἀποσύρεται. — Ἐπὶ τέλος ὁ πωματικὸς ἄνθρωπος εἶναι διπλοῦς· δύο λωβόυς ἔχει ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, δύο διακλαδώσεις νεύρων, δύο αἰσθητήρια δράσεως καὶ ἀκοῆς, πολλὰ ὄργανα ἀφῆς καὶ κινήσεως, καὶ ἡ φυσιολογία ἀπέδειξεν ὅτι ἔχει ἕτερον κέντρον αἰσθησεως καὶ ἕτερον κινήσεως. Καὶ ὅμως ἐνότης ἐν ἡμῖν ὑπάρχει, καὶ παρὰ πάντα ὅσα εἶπομεν μαρτυρεῖ αὐτὴν ἡ σφαιρότερη, σταθερωτέρη καὶ καθολικωτέρα μαρτυρία, ἡ τῆς ἀνθρωπίνης διαλέκτου, ἐν ἣ πάντοτε τὸ ἐγὼ εὐρίσκειται, καὶ διακρίνεται τοῦ σώματος ἐν ᾧ ὑπάρχει, δι' οὗ αἰσθάνεται καὶ ἐνεργεῖ, καὶ καθ' οὗ ἀντενεργεῖ ὅθεν λέγομεν ὁ πούς μου, ἡ χεὶρ μου, ἡ κεφαλὴ μου, οὐδέποτε δὲ εὐρέθη διάλεκτος σύμφωνος πρὸς τὰ δόγματα τῶν ἀρνούμενων τὴν ἐνότητα τῆς ψυχῆς, οὐδὲ θὰ ἠδύναντο αὐτοὶ νὰ ἐπινοήσωσι τοιαύτην διάλεκτον, καθ' ἣν, ἀντὶ τῆς προσωπικῆς ἐκφράσεως, τὰ ἀναριθμητὰ μέρη τῆς ἐγκεφαλικῆς ὕλης θὰ ἐξέφραζον ἐν ἑκάστῳ τὴν ἀτομικὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν ἢ ἐντύπωσιν καὶ τὰς πρὸς τὰ ἄλλα ἀναριθμητοὺς σχέσεις αὐτοῦ.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ πρώτου προσόντος τῆς ψυχῆς.

¹Ἐπιτοὶ συνέμεινα.

Π. ΒΡΑΥΙΛΛΕΣ.

²Ἐκ τοῦ ὑπὸ τὰ πιεστήρια εὐρίσκειμένου 8ου τόμου τῶν (φιλολογικῶν) Ἐπιτοῦ τῶν ἁπάντων τοῦ κ. Ἄλ. Ρ. Παγκαθῆ, περιέχοντος τινὰ τῶν διηγημάτων αὐτοῦ, ἐπιδηρωθέντα καὶ ὑβημένα, ἀπεσπασαμέν, τῆ προηγουμένη ἀδείᾳ τοῦ συγγραφέως, τὴν ἐπομένην διήγησιν. Εἶνε γνωστὸν ὅτι ἐκ τῶν λογίων ἡμῶν μόνος ὁ κ. Παγκαθῆς ἐκαλλιέργησε τὸν κλάδον τοῦτον τῆς φιλολογίας μετ' ἐπιτυχίας, ἣν ἀνωμολόγησαν διακεκριμένοι ἄνδρες τῆς Ἑσπερίας, υἱοθετήσαντες διὰ μεταφράσεων τὰ ἔργα τοῦ ἑλληνικοῦ συγγραφέως.

Σ. τ. Δ.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΕΡΕΧΘΕΙΟΥ

Α'

Ἐν μιᾷ τῶν ὠραίων ἀττικῶν ἡμερῶν, ἐν ᾧ λαμπρὸς ἠγείρετο ὁ ἥλιος ὑπὲρ τὸν Ἵμμηττον, καὶ χρυσοῦς ἐχρίσθη ὁ ἀντιπέραν Πάρνης, σκεπτικὸς ἐκάθητο ὁ Κέκροψ εἰς τὸν βράχον τῆς Ἀεροπλέως ξέων τὸν ἀντίχειρα διὰ τοῦ λιχανοῦ του, ὕπερ, ὡς γνωστὸν, βοηθεῖ εἰς τὸ νὰ καταβαίνωσιν αἱ ἰδέαι, καὶ πρὶν αὐτὸν ἴσταντο αἱ τρεῖς θυγατέρες του, ἀδουσαι καὶ ποικίλλουσαι τὸν πέπλον τῆς Ἀθηνᾶς.

Αἴφνης πρὸς τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως ἠκούσθησαν φωναὶ ὅπως οὖν θορυβώδεις, ὡς ἀνθρώπων

φιλονεικούντων, καὶ διὰ μιᾶς ἡ Ἀγραυλος καὶ ἡ Ἐρση ἀνεπήδησαν ἐρυθριῶσαι σφοδρῶς.

— Ὅχι! δὲν εἰν' ἐκεῖνος, εἶπον καὶ αἱ δύο συγχρόνως, ἰδοῦσαι ὅτι οἱ προσερχόμενοι καὶ οὕτω μεγαλοφώνως ὀμιλοῦντες ἦσαν εἰς ἀνὴρ εὖρωστος καὶ ἀθλητικὸς, ὕψρον ἔχων τὸ βλέμμα, μακρὸν τὸν πώγωνα καὶ κυματοῦσαν τὴν κόμην, καὶ μία γυνὴ εὐσχημος, γαλανὴ καὶ μεγαλοπρεπῆς.

— Μὲ συγχωρεῖς, ἐδικὸς μου εἶναι, ἔλεγεν ὁ ἀνὴρ μετὰ ζωηρότητος.

— Παντάσασιν, ἀπατάσαι, διότι εἶναι ἐδικὸς μου, ἀπεκρίνετο ἡ γυνὴ μεθ' ὑπεροψίας.

— Οὐδεὶς ἀκόμη μοὶ εἶπεν ὅτι ἀπατῶμαι, εἶπεν ὁ ἀνὴρ ὀργιζόμενος.

— Ἀντὶ νὰ παροξυνόμεθα, ἀπεκρίθη μετριόπαθῶς ἡ γυνὴ, ἰδοὺ ἐδῶ πρόχειρος δικαστῆς ἄς τῷ ἐκθέσωμεν τὴν ἔριν ἡμῶν.

— Περὶ τίνος πρόκειται; ἠρώτησεν ὁ Κέκροψ.

— Ὁ τόπος οὗτος, ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ, δι' ἄσχυρίζομαι ὅτι εἶναι ἐδικόν μου κτῆμα, καὶ ἔχω ἀπείρους αὐτοῦ ἀποδείξεις.

— Καὶ κηρύττω ἐξ ἐναντίας, ὑπέλαθεν ἡ γυνὴ, ὅτι εἶναι ἐδικὸς μου, καὶ οὐδεὶς ποτε μοὶ τὸν ἡμυρισθήτησε. Θέλωμεν νὰ κρίνης μεταξὺ ἡμῶν.

— Καὶ ἔκρινα ἤδη, ἀπεκρίθη ὁ Κέκροψ. Ὁ τόπος οὗτος, ἂν ἐπιτρέπητε, δὲν εἶναι οὔτε τοῦ ἐνός οὔτε τοῦ ἄλλου, ἀλλ' εἶναι ἐδικὸς μου, διότι εἶμαι Κέκροψ, ὁ βασιλεὺς του.

— Τοῦτο δὲν ἐμποδίζει, ἀπήνησεν ὁ ἀνὴρ.

— Πῶς δὲν ἐμποδίζει; εἶπεν ὁ Κέκροψ.

— Δὲν ἐμποδίζει, διότι ἐγὼ εἶμαι ὁ Ποσειδῶν.

— Καὶ ἐγὼ ἡ Ἀθηνᾶ, ἐπρόσθεσεν ἡ γυνὴ.

— Ἄ! τότε ἀλλάζει, ἀπεκρίθη ὁ Κέκροψ, καὶ τότε τὸ μόνον θ' δύναμαι νὰ εἰπῶ, εἶναι ὅτι ἡ γῆ αὕτη εἶναι ἐδική σας καὶ οὐχὶ ἐδική μου. Ἀλλὰ τίνος ἐκ τῶν δύο, πῶς θέλετε νὰ τὸ κρίνω ἐγὼ ὁ θνητός;

— Ἐγὼ τὴν ζωννύω εἰς τὰς ἀγκάλας μου, καὶ, ἂν θέλω νὰ τὰς σφίγξω, τὴν καταστρέφω, εἶπεν ὁ Ποσειδῶν.

— Ἐγὼ προστατεύω καὶ σώζω τοὺς κατοίκους τῆς, καὶ ἡ πόλις αὕτη εἶν' ἐδική μου ἐπάνωμος, εἶπεν ἡ Ἀθηνᾶ.

— Δηλαδὴ ἐδική μου, εἶπεν καθ' ἑαυτὸν ὁ Κέκροψ.

— Ἐδική σου σήμερον, ὑπέλαθεν ἡ θεὰ, ἀναγνοῦσα εἰς τὸν μυχόν τοῦ νοός του. Κεκροπία καλεῖται ἐν ὅσῳ σύγκειται ἐκ τινῶν εὐτελῶν καλυθῶν, ἐξριμμένων ἐπὶ τῆς κορυφῆς τραχέως σκοπέλου. Ἀλλ' ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀθηνᾶ θέλει ἰδῆ φθάνουσαν τὴν δόξαν τῆς μέχρι τῶν ἀστέρων, θέλει ζῆσει μέχρι ἐσχάτων αἰώνων, καὶ θέλει ἀναδειχθῆ εἰς εὐπρέπειαν λαμπροτέρα πάσης χώρας τῆς γῆς.

— Εἰς τὰ ὑγρά νῶτά μου τῆ φέρω θησαυροῦς